

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 201 : Any XXXIX

10 cèntims — Atrassats: 20

BARCELONA 21 DE SETEMBRE DE 1917

BERRETADES

Déu lo guard!..
—Passi-ho bé!..

22 DE SETEMBRE DE 1917

XXII ANIVERSARI DE LA MORT

DE

Ignocent López Bernagosi

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

dedica aquest record a son inoblidable fundador

LA CRISI

NAVEM cap a un d'aquests pobles que en podríem dir dominicals, perquè solament ens enrecordem d'ells, visitant-los, en diumenge. En un dels altres pobles veïns era festa, i camí d'ell anava en el vagó un venedor de marllengots, que anava subjectant amb una goma per a que els marllengots ballessin davant dels ulls enlluernats de la canalla.

—Bona pensada! I digueu, en veneu gaires?

—No tants com abans, perquè com que la goma va tan cara i el sucre també, abans ne donava dos de marllengots per cinc cèntims, i ara només puc donar-ne un.

Fins els marllengots s'havien encarit! Fins la petita i dolça joguina havia portat a les criatures el dolor de les forçoses abstinències. La guerra, per a elles, era un marllengot de menys. Però en aquella ínfima i ensucrada mercaderia, s'iniciava tota l'enguniosa crisi dels queviures. Per a la mainada menys marllengots; per al món menys pa, menys carn, menys carbó; és a dir, la carestia, pròleg de la misèria.

Els bons espanyols pensaren, com sempre, amb cinquanta anys de retràs. ¿Guerra?—diguèren.—Està bé.

«Aigua, sol i guerra a Sebastopol.» Sebastopol, aquesta vegada, era tota Europa. Proclamaren la neutralitat com un medi d'assegurar-se la vida, i la pau era la destinada, més que el Pare Nostre que és al cel, la destinada a donar-los el nostre pa de cada dia. Espanya seria com una mena de cantiner que proveiria als combatents, arreconaria i viuria gratament, mofant-se dels morts de la guerra i dels qui els vetllen.

I la neutralitat ha estat la penúria i la pau ens ha donat el pa a seixanta cèntims. Amb les fronteres obertes, amb els ports lliures, amb la gent treballant pacíficament, els preus nostres són superiors o iguals als dels pobles bel·ligerants. An aquests arroncen les espatlles resignadament i responen: «Sí, és la guerra.» Darrera de la guerra hi ha la pàtria, i sofreixen. Nosaltres hem d'exclamar, desconcertats: «Sí, és la pau.» I darrera d'això, no hi posem cap ideal.

Algú objecta que si els queviures han pujat, els salaris també han tingut una alça. Molts pocs oficis han aconseguit un augment d'un vinticinquè per cent. Els altres s'han limitat a una pesseta més de guany per setmana o bé un ral més, per a poguer comprar marllengots! Si els salaris han crescut en una proporció aritmètica, els preus dels queviures ho han fet en una proporció geomètrica. Els que menys, ho han fet en un cinquanta per cent, i n'hi han, com el bacallà, que han arribat al doscents per cent.

No's pot menjar!, cridem tots. I si encara tot i pogueu menjar, se pogueu menjar! Heu's-aquí els cigrons honestos, patriarcal i simbòlics. Persistint en la seva bondat tradicional, havien continuat amb la seva vida econòmica i generosa. El poble seguia tenint una fè, amb el corresponent marge d'ironia, pels cigrons. I de prompte, una, dues famílies cauen intoxicades pels cigrons, que amb les mongetes i les patates formen la santíssima trini-

tat de l'alimentació, concedida per Déu als homes de bona voluntat i de butxaca pobre. Abans hauríem cregut en una intoxicació produïda pel cabell d'àngel que pels cigrons. Deu ésser un avís del cel que ordena resignar-se a la dieta forçosa. Els que poden menjar cigrons paguen la seva ventura amb la mort o la malaltia. Acabem el Destí que ens ordena la clàssica alimentació de pa i aigua. Tot lo més, olives, com els grecs.

Les llagostes també envenenen, se replicarà. Sí, però les llagostes que ara s'han descobert contenen el bacil *coli* en un estat de virulència semblant al dels articulistes conservadors de *La Vanguardia*, són per als rics que tenen sempre taula parada, paguen salaris en lloc de cobrar-los, posen en les suscripcions per als que moren complint amb el seu deure i poden pujar el preu de les seves mercaderies o les seves finques. I, francament, alguna vegada els hi havia de fer mal el menjar an aquests senyors, en mig de les abstinències dels altres.

PARADOX

Passant pel carrer de l'Unió, En Palaudaries se fixa en un lletrero de una botiga que diu: «Guants de goma impermeables».

Després de un rato de rumiar:

—Ja entenc!... Deuen servir per a que un hom se pugui rentar les mans sense mullar-se-les.

Vagabonds

Es de nit. Al cel uns quants núvols tapen la llum argentada de la lluna, que trista camina vers l'Occident. Dos fileres d'arbres envallen la blanca carretera, que suaument serpenteja per les valls i les planes, rublertes d'acres perfums i de frescor. De tant en tant, traspasant el vel silenciós de la nit, se sent la musica armoniosa de un rossinyol, que allà en mig de l'arbreda canta els seus amors a la seva enamorada. També s'ou el crit melangiós del pu-put en la llunyania, com si sortís de l'ànima misteriosa d'un condemnat eternament.

Carretera enllà, caminant sempre com ànimes errants condemnades per la fatalitat, van dos sers, tristament, amb els caps baixos, mirant la blanca polçaguera de la ruta: són un home i un goç.

L'home va miserablement vestit, ensenyant les cames plenes de crostes i de llagues i el pit musculós i pelut. Una barba i uns cabells grisos emmarquen el seu rostre ferotge, ple d'odi i d'horror. Sols va de nit, perquè els homes l'espanten. Mai entra en cap ciutat ni en cap poblet i sols s'alimenta d'herbes i d'arrels. Els seus vestits són troços de roba que troba quiscuna volta entre la pols de les carreteres.

El goç és tan flac, tan flac, que sota la claror pàl·lida de la lluna sembla transparent. Els òssos es marquen blanquinosos per entre les arrugues de la pell, sense ni un pèl.

L'home i el goç són amics fidels. S'estimen com germans. Com si en la seva vida el seu còs i el seu cervell no fossin res. Sols les seves ànimes es comprenen.

COLONIES QUE TORNEN

—Ai, ai, no s'hi coneix pas res!

—Veig que'l Governador ha alçat la veda...
Me'n vaig al cine a veure si caço una perdiueta.

Quan caminen, a voltes aixequen la testa irada, com si reptessin a Déu, i mentres dels llavis secs de l'home surt un reneç horrible, el cà respòn amb un lladruc afrós.

L'home i el goç es parlen. Les paraules ronques del home, la bestia les comprèn molt bé, i els crits guturals del goç han esdevingut paraules humanes, ben humanes, per al home.

L'home és el mestre. Coneix la vida i en dóna lliçons al goç.

I aixís, mentres caminen, amb la seva veu fosca, que és una remor que's confón entre les remors dels arbres, l'home parla al seu company...

—Amic meu, no vagis mai entre els homes. Te lleparàn com colometes i te mossegaràn com serpents...

—Es molt més bella i gran la mà que s'aixeca, irada, apretant un punyal per a clavar-lo en un cor, que la que, resignada, s'extén demanant almoïna...

—Els homes de ciutat són molt imperfectes. Els uns fan ço que els altres manen. No són lliures. I fins els que manen estàn lligats i subjectes als que obeeixen. Nosaltres no: tu i jo som lliures com el vent.

—Els homes rebutgen i condemnen el crim... a voltes el crim és la manifestació més bella de la Vida... Maten al qui mata un còs, al qui estronca una vida. En canvi als que assassinen ànimes no'ls hi fan res.

—Jo sóc tu i tu ets jo. Tu sense jo fores un goç vulgar i lladregot com tots els altres goços, i jo sense tu fóra un home alegroi i ignorant com tots els altres homes. Havent-nos trobat les nostres ànimes, s'han difós i han format una suprema intel·ligència...

Amb el cap el goç assentia i de sa gola negra en sortien lladrucs incoerents i foscos, com paraules estranyes...

—Les gents de ciutat, bon amic, tenen un jòc molt estrany i perillós. Juguen a pares i mares. D'aquest jòc en surten els fills. I és clar, les mares i els fills impideixen que l'ànima dels homes s'aixequi i es rebel·li.

—La vida en els camps i les muntanyes és més vera. Els arbres, els rius i els aucells no enganyen mai. Les besties no diuen mentides com els homes. El perfum de les flors és més pur que el perfum de les dònes. I el cel és més blau i més bell que el cel de ciutat.

—Quan vegis un home, teme'l; quan en vegis dos, aparta-te'n; quan en vegis molts, fuge'n.

—Nosaltres no tenim necessitat de creure en res. Com que no ens hem de fer mal.

—L'esperit de venjança no és pas bò aconsellar-lo; mes no està mal que tot-hom en tingui un xic.

—Amic, sempre he dit el mateix. Els homes no són més que munts de defecacions, sobreposats els uns als altres. I aixís s'han format les figures i, lo que és més trist, les ànimes també...

L'home i el goç van parlant i caminant sempre. Semblen dues ombres estigmatitzades pel Destí. Són dos sers que viuen al marge de la vida dels altres sers.

Les estrelles titil·len en el cel. Se sent una frescor suau que llença l'aigua remorosa d'un riu proper. Els arbres es balancegen misteriosament, mirant a l'infinit. Semblen gegantins espectres que surten de les tenebres...

I allà en la carretera blanca i serpentina, van l'home i el goç caminant sempre, impertèrrits amics de la nit i de la lluna!

EMILI EROLES

La tradició

«El Canari» ja no és una taverna; és una tradició. Jo no sé qui la va iniciar la seva fama de que s'hi menjava bé i barato, però fos el veinat o els passa-volants, els obrers o els nois de casa bona, la tradició la té ben enfortida, i si una parroquia se'n va, una altra arriba desseguida a fruit de les delícies de la cuina del «Canari». Tan acreditada està la casa que han hagut d'aixecar davant seu el gran «Hotel Ritz».

—Us farà mal «l'Hotel Ritz», senyora Lola.

La senyora Lola, la mestrea, que junt amb la Marieta i el senyor Joan—no sabem com s'anomena l'amo, però se té de dir Joan—forma la Santíssima Trinitat canariesca, respòn:

—I ca! Mirin: a dormir aniràn al «Ritz», però a menjar vindrà a casa.

Ara, ja no van al «Canari»: artistes, escriptors i polítics. La clientela la dona el Foment de la Producció Nacional. Fabricants de Sabadell i de Terrassa, magatzemistes de Barcelona o viatjants de tot arreu que l'altre dia presidia el senyor Vidal i Ribas.

Nosaltres estranyats de veure'l en una taverna, preguntàrem a la senyora Lola:

—No és En Vidal i Ribas aquell?

—Sí, senyor, sí,—respongué orgullosa la senyora Lola.—I aquell altre, sab qui és aquell altre?

Miràrem cap a un recó. Un senyor gros, de cap qua-

drat, amb una retirada a l'Albert Thomas, menjava àvidament.

—Es don Jaume Carner.

Se'ns revelà tot el misteri de la clientela del «Canari». No hi van els nois «bien», ni els fabricants, ni els grans advocats com don Jaume Carner perquè s'hi menja bé, sinó perquè ho fan barato i amb el pretèx de lo pintoresc s'estalvià. En Carner té dos mil'ions i s'hi gasta dues pessetes.

La senyora Lola fa bé de no témer la competència del «Ritz». Els senyors de fóra aniràn al nou hotel però els de casa seguiràn menjant en «El Canari».

Les llistes negres

Quan arriben les edicions de les llistes negres, és com si entressin a Barcelona uns Reis d'Orient dolents. A qui deixaràn el mal present? De quins balcons penjaràn l'estigma?...

Acaben d'arribar les llistes completes i generals. De totes les nacions, Espanya ocupa el primer lloc. Alguna vegada havíem d'anar al cap del món. I d'Espanya la primàcia és Barcelona.

Per tot arreu dels magatzems, el mateix diàleg!

—Sab a qui han posat a les llistes?

—...?

—A Fulano.

Sorpresa. Discussió. Alegria.

En les darreres llistes, que encara no coneix el públic, nosaltres hem tingut també una sorpresa. En elles hi figura, amb una bonica lletra cursiva, *El Noticiero Universal*.

Tants anys portant *El Noticiero* la llista, que a l'últim és la llista, la negra, la que porta a *El Noticiero*.

Ratlles

Al amic J. Costa i Pomés

El teu nom he escrit amb roses
a la sorra del jardí:
ha vingut un vol d'aloses
i quin modo de brunzi!

Han aletejat contentes,
potsê al veure el meu amor;
han fugit volant plascentes
per anar a un brollador.

Entre el sol i l'alegría
boi cor-près de soletat
ha volat ma fantasia
vers mon somni idolatrat

EMILI GRAELLS CASTELLS

NA, dues, tres grans cases fetes per a viure senyorio, i ara abandonades i brutes.

Moltes cases modestes, que ho semblen més pel descuit dels davants i la brutícia de les galeries.

Moltes altres cases velles i pobres; més brutes, si és possible, que les anteriors.

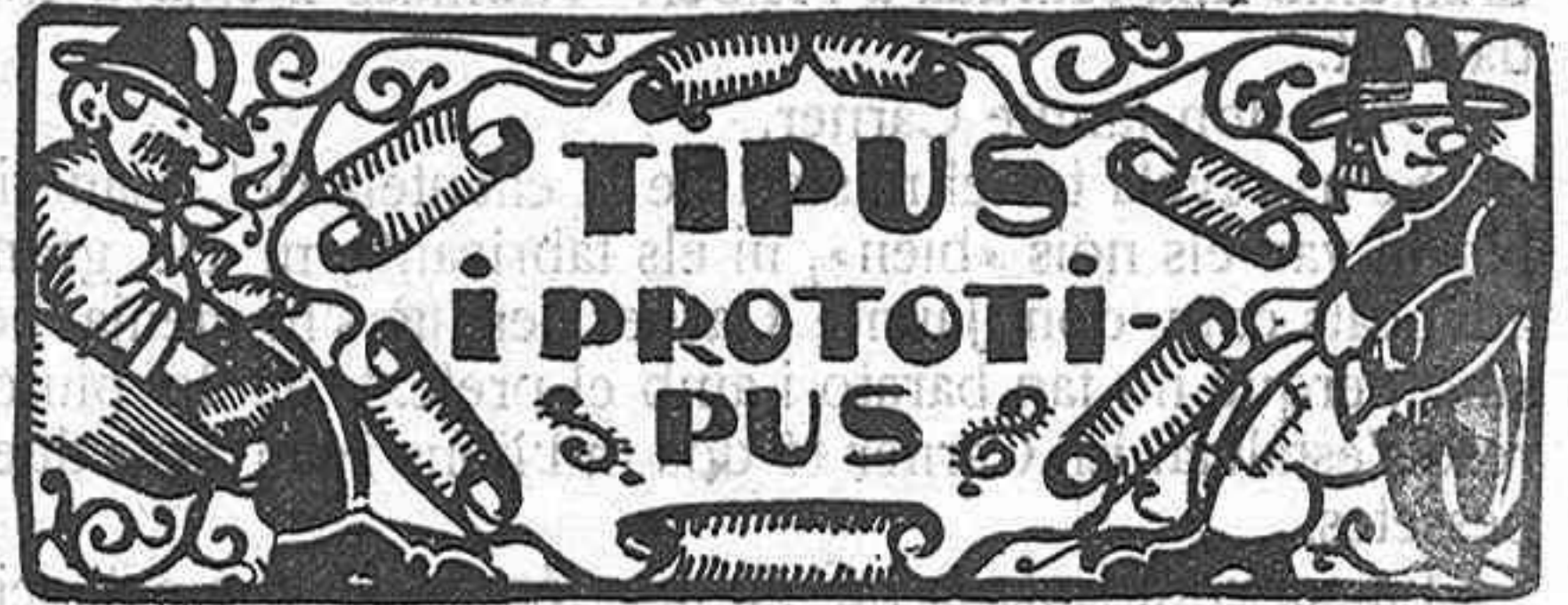
Un bacallaner. Una carniceria-tenda.

AL GALLINER DEL TEATRE CATALA

El galán. — ..... Nadie se atreva
«que catar no pueda con el gallo a prueba»

Una tenda i prou.
 L'adroguer.
 L'estanc.
 Dos drapaires.
 Dues botigues de llogar mobles, des de a sis rals la setmana, sense fiança.
 Dues cases de compra-venda.
 Un cafè de camareres i un altre de jugar a les pentes.
 Una casa de *comidas*.
 Dues pentinadores.
 Un barber de a quinze cèntims, sense propina.
 Una botiga formal (forner o xacolater habitualment).
 Dèu tavernes.
 Una escola nacional.
 Al mig un piano de maneta que toca i tot de nenes que ballen.
 Més nenes i nins petits que juguen amb escombraries.
 Uns altres nens que juguen a les cartes o a les xapes.
 Dònes a tots els portals.
 Dònes i cortines a tots els balcons.
 Un pobre, un carro i uns homes que fan com qui no fa res.
 Un carretó venent plàtans tarats i pomes macades.
 Humitat a terra, ombra fins als tercers pisos i des de allí als terrats una ratlla groga de sol.
 Poseu-hi draps als balcons, un municipal i dos policies, i barregeu com volgueu.
 Lancàster, Alba, Olm, Sant Ramon, Sant Geroni, d'En Trenta, Amalia, etc., etc.
 Ah! Me descuidava de les escarrotxes de meló i de cindria, per a que rellisquin els que passen.

RA reposa.

Encara que el veieu darrera del taulell despatxant amatent i sol·licit, ara reposa.

Ja li convé. No ha deixat la setmana passada ball ni ballet, envelat ni *Casino* per seguir. Ell ha estat a tot arreu, amb aquell pentinat tant llepadet amb aquell coll que acabava

tant arrugadet, amb aquell aire de *hacerse amar locamente solo con la mirada*.

A tot arreu era puntual i a tot arreu l'esperaven. I a cada envelat fins les donzelles que havien dit a tot-hom que des de la tarde tenien tots els balls compromesos, n'han guardat un per a ell, com li guardaren l'any passat, com li guardaran l'any que vé. Ell pren aquesta cullita de balls amb la senzillesa d'un hèroi, amb la naturalitat d'un que ja hi està avesat.

I quan una d'elles, al volguer remedar en sos braços —materialment en sos braços— una d'aquestes dances modernes, que en els envelats i els cassinets són la més absurda caricatura que hom pugui imaginar, quan ella, més ardida que les altres elles, li diu que havia guardat aquest ball per a ell; que en el reconet del seu programa un lloc esperava ésser omplert amb el seu nom, ell se sent eloqüent; l'apreta una mica més; i ansia, voltem-la... però cap d'aquelles paraules que fa un any —des de l'envelat de l'any passat— la donzella està esperant...

Perquè el sarauista no's compromet. Passa, arriba, balla, flaira a totes les flors, desapareix un moment—el moment de la *toia*— torna a venir... però no's compromet. Es un principi que conserva arreladíssim i ferm. Una cosa és fer broma o ballar amb totes les noies... i amb totes les circumstancies i dir alguna floreta picanta i intencionada i una altra arribar a ter declaracions massa esplicites.

Ell tot lo més, quan les coses han arribat a cert punt, parla de la Meller i si tant l'apuren de la Tórtola Valencia, que evocada en la calurosa espectació d'un envelat, sobre tot el darrer dia que és el de les capitulacions, és una cosa misteriosa i enigmàtica i freda contra la que res hi poden les pobres donzelles que han guardat un ball per a aquell *Ricardito* de cada any.

Ell torna després a son taulell. Es després de la disbaixa de la mort de l'envelat, el bon empleat de tota la vida.

Casará amb una noia del poble, amb una pubilla que no haurà sentit parlar mai del *fox-trot*. Per mor d'ella haurà après la sardana...

I quan, passats els anys, en la festa del barri on tenen la seva botiga, vagin a l'envelat, mentre la seva dòna, tota vestida de *raso* i enjoiada s'estarà asseguda, parlant amb ses amigues de lo malament que estan les coses ell,

TORNANT DEL ESTIUIG

—Aps, nois, cap a Barcelona... a desfer

salut!

rememorant sa joventut de sa-
rauista, en els intermedis, farà ar-
didament, amb fortes i grasses ria-
lles, batalla amb boles de confetti...
I després ell i la seva dona balla-
ràn el ball dels casats. I se'n ani-
ràn després de la primera part.

... Però ara, som a la joventut
i hem de ballar. Ja ho ha dit un
seu amic quan ell ha arribat:

—Deien que estaves malalt.
Però jo he dit que eres capaç de
llevar-te per venir.

Ell somriu i va repartint mira-
des, com qui reparteix mercès.

PAPERAM

DEURE DE SANG', per *J. Costa i Pomés*.—Noveleta de intensa emoció que publica la revista *La Novela Nova*. L'acció dramàtica està basada en un tema rural; no cal dir, doncs, que estarà ben tractat per En Costa i Pomés que tant bé coneix la vida pagesívola. Realment és un encertat esboç que ben madurat podria ésser una grossa i forta novela.

L'OR DEL POBRE, per *M. Planas Marull*.—Quadret dramàtic, estrenat amb èxit en el «Centro Moral Gerundense», de Girona. Es un afortunat assaig d'obra teatral que creiem pot interessar al públic; sobre tot el seu final resulta verament emocionant.

LES DÉPORTATIONS DU NORD DE LA FRANCE ET DE LA BELGIQUE EN VUE DU TRAVAIL FORCÉ ET LE DROIT INTERNATIONAL, per *Jules Basdevant*.—Un valent i ben escrit document per a la Defença del Dret Internacional.

POURQUOI NOUS SOMMES EN GUERRE, per *W. Wilson*.—Follet de propaganda aliadòfila que conté sis discursos del President deis Estats Units, dedicats al Congrés i al poble americà.

EL LLOP, per *Florenci Cornet*.—Drama en tres actes, estrenat l'any passat al «Auditorium». En son dia férem l'elogi merescut de aqueixa obra que En Santacana està popularitzant encara avui per tots els indrets de Catalunya.

DOCTRINA CATALANISTA, per *Enric Prat de la Riba*.—Creiem que ha sigut una bona pensada popularitzar aquest vell catecisme, les beceroles de tot bon patriota, sobre tot en els temps de *flaquesa* d'ànima que estem atravesant. Es el darrer fascicle de Biblioteca d'Autors Catalans «Lectura Popular».

CATALANS IL·LUSTRES AL FRONT

En Santiago Rusiñol visitant la línia del Isonzo

CAMPIONAT CICLISTA DE CATALUNYA (Igualada 1917).—Programa de les carreres ciclistes celebrades en la antiga Jespus. Un follet amb gravats i una caricatura d'En Passarell.

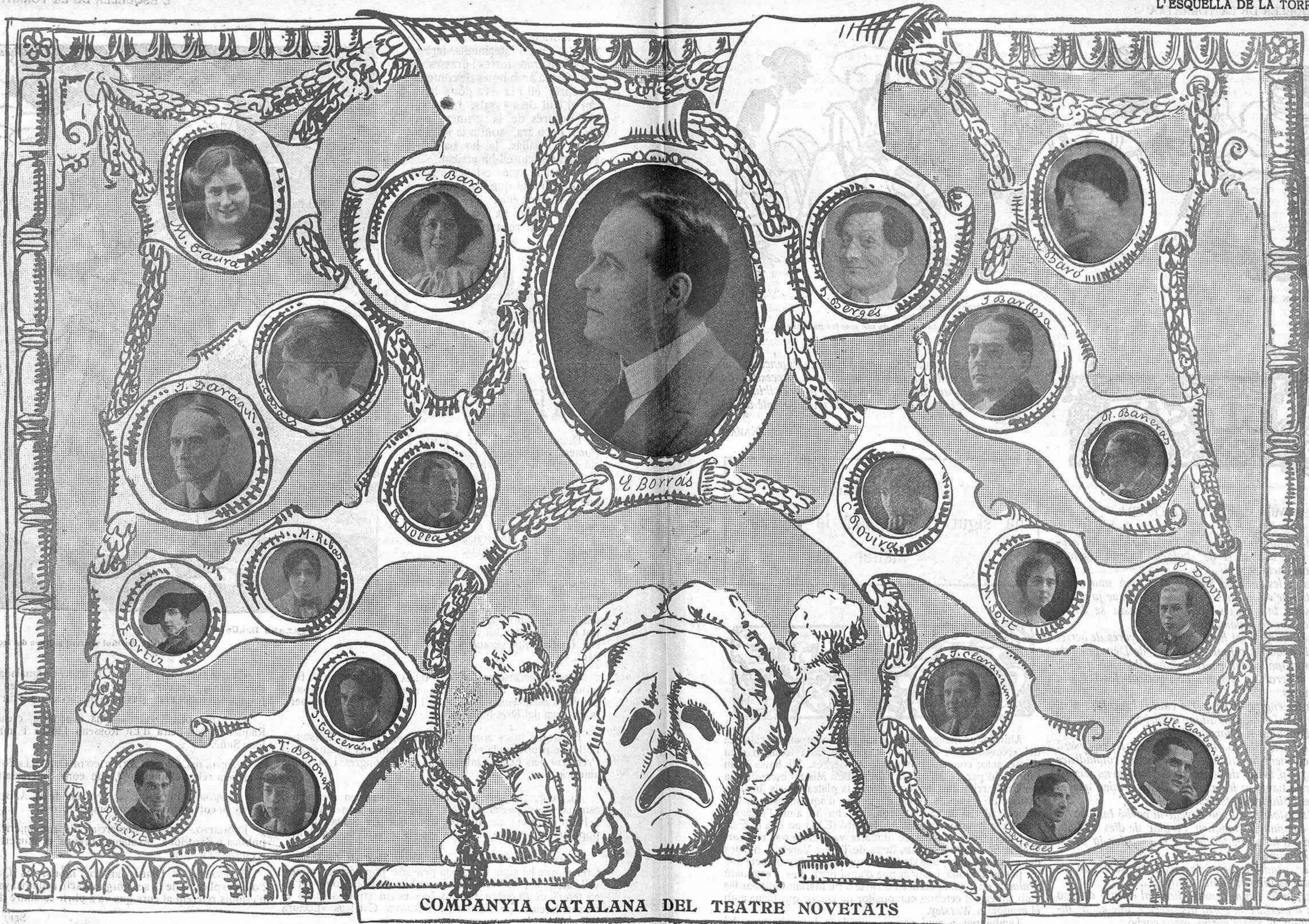
LA FONT DEL XIRINEU.—Una cançoneta, creació de la Raquel Meller, lletra d'En Rossend Llorba i música d'En Joan Suñé.

BOLETIN DEL CENTRO ARTÍSTICO DE OFICIALES FOTÓGRAFOS.—Havem rebut el número 3, que conté interessant sumari.

LOS PROPIOS HIJOS AJENOS.—Novela de M. A. Bedoya, que forma en col·lecció «Los Contemporáneos».

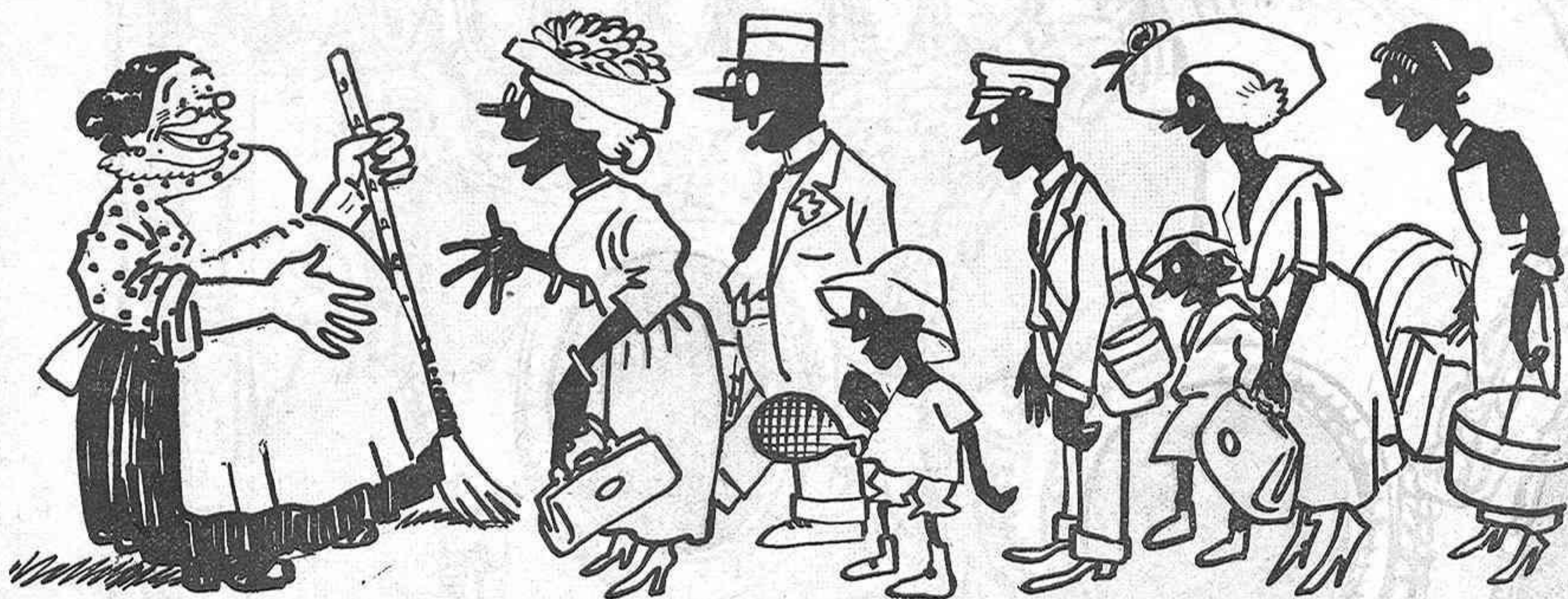
PROGRESO.—Revista comercial hispano-americana que's publica a Barcelona. Acabem de rebre el número 131 corresponent a abril.

ENSEÑANZA DE DIRECTORES DE INDUSTRIAS QUÍMICAS.—Follet explicatiu de la seva organització acompanyat del plan d'estudis referent al curs que va a obrir-se dintre de poc.

COMPANIA CATALANA DEL TEATRE NOVETATS

RETORN DEL ESTIUBIG

—Caram, senyorets, com s'han tornat!
 —Ja ho veu; de tant pendre banys de sol.
 —Ah, sí?... Jo'm creia que era de tan menjar pa moreno.

La criatura, amb tot i la seva curta intel·ligència, si no ha menjat calent de fa dies, comprendrà la necessitat de la súplica, farà un farcellet de les seves tendres il·lusions, i es pairarà de les joguines a canvi de un cabaç plè de tregada.

XARAU

LO MÉS CALENT, L'AIGÜERA

Aviat no quedarà ni una engruna de carbó en les carboneries; ja s'ha acabat el de «bolado» i s'està agotant del tot el «carbonet».

Els amos de les carboneries avui són com una mena de Magestats que's fan dir sí senyors, i com que ja no estan per bolados, la mica de carbó que'ls resta se donen de menys d'enviar-lo a domicili.

I és curiós veure, a tot hora del dia, senyores de berret anar amb el cabacet a cercar per l'amor de Déu i de tots els sants, un grapat del negre combustible, ni que'els terrocets de mineral... o vegetal destinats al fogó fossin pedres precioses.

Com ens les engiponarem per a coure el menjar, si ni pagant-lo a pes d'or podem adquirir carbó?—clamen les dones amb llur natural astorament.

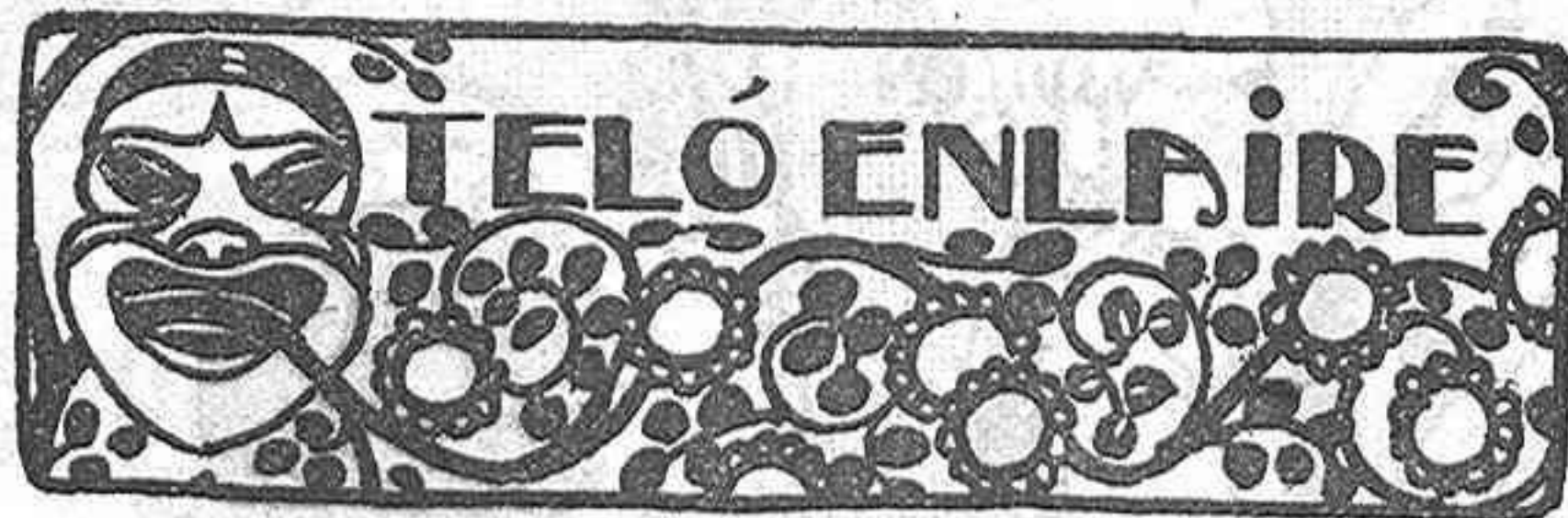
D'aquí quatre dies lo més calent de cada casa serà l'aigüera, i entenent-ho aixís els adroguers i colmadistes comencen a fer provisió de conserves de tota mena, disposats a donar la llauna a les clientes desesperades que es veuen impossibilitades a fer bullir l'olla.

I lo més sensible és que no havent-hi carbó tampoc hi ha gas. Les companyies tanquen l'espita de dies i el qui vol coure vianda ho ha de fer de nits, i guardar-la per a l'endemà, i menjar-se-la freda.

Ai, senyor, i tant de foc que's gasta en salves de vegades!... I tant inútilment, malaguanyat!...

Nosaltres, ja ho tenim pensat, direm al «nano» de casa que comenci a escriure la carta als Reis i que els hi digui que enguany li portin carbó, forço carbó

Aquest número
 ha sigut revisat per la censura
 militar

Ahir degué inaugurar ses tasques la companyia catalana del «Novedades», dirigida per En Borràs i formant com primer actor còmic el popular Josep Bergés. Hi havia gran espectació per a conèixer la *Mireia* d'En Mistral escenificada per En Carrión i és de suposar que la platea estaria brillantíssima. En l'impossibilitat de parlar d'aquesta estrena per manca material de temps, prometem fer-ho amb l'extensió deguda la setmana entrant. Ah, la Baró (E.) ja no és a la casa.

Del «Tívoli» sabem que dimarts va estrenar-se una sarçueleta *El alegre Jeremias*, lletra de Torres Varela i musica del mestre Alonso; una de tantes, que no té altre objecte que fer passar l'estona; i sabem que d'aquí pocs dies s'estrenarà *Palabra de Rey!*, opereta en un acte d'En Marià Golobardas amb solfes del celebrat compositor de tangos que firma amb el seudònim Worsley.

També per a avui estava anunciada la reobertura del

«Teatro Victoria» amb una completa i atapeïda companyia de sarçuela i opereta castellana, davant la qual hi consten els prestigiosos noms d'En Pepe Viñas i la tripla Ascensió Betoré.

Aquesta nit s'inaugura la temporada d'hivern en el «Teatre Goya», amb el debut d'una notabilíssima companyia de comèdia castellana, dirigida per l'intelligent primer actor

Maria Herrero
primera actriu

Marius Albar
primer actor

Marius Albar i formant com una de les primeres parts la primera actriu donya Maria Herrero. Disposen d'un repertori d'obres excel·lent i tenen el projecte d'estrenar lo milloret que vingui avalat d'èxit de Madrid. Vaja, que augurem al amic Blasco una esplèndida campanya.

En el «Teatro de la Comedia», de la popular barriada de Gràcia, debutà aquest dijous una companyia *de vers*, castellana, dirigida per don Joan Torres. La funció inaugural ha degut tenir lloc amb la celebrada comèdia quinteriana

Las de Cain. I mireu si el personal d'artistes deu ésser triat que fins hi figura... tot una Rosario Pino.

Demà, dissabte, comença el gran Santpere, el *Messies del «vaudeville»*, que diria En «Chil». I comença, en el «Teatro Nuevo», al davant d'una companyia *idònea*, amb l'estrena d'una obra en 3 actes i 5 quadros *El preu d'una Verge*, de dos caps-de-brot autors francesos, arranjada al català per l'*Amichattis*. Un vodevil detectivesc que promet fer tronar i ploure.

I... no habiendo más asuntos de que tratar... Dic, sí, faltava encara lo millor:

Sabràn que aquell cèlebre Victorià Benedicto, autor de *La Reyna Inca*, de «regocijada memoria» ha estrenat a Arenys de Mar un melodrama espeterrant de tendències socials, que's titula: *Mossèn Jaume o Lo nin de la platja*. (Records de la vida de Mossèn Jacinto Verdaguera)... Pobre autor de «L'Atlàntida» ha ben rebut!... Esperem poguer admirar aquesta obra en un teatre de Barcelona. De moment els estimats llegidors poden acontentar-se amb llegir la nota de propaganda que el propi autor escriu en els programes anunciadors de la estrena: «Gran obra sociològica. Tot-hom al teatre a veure *Mossèn Jaume o Lo nin de la platja*. Es l'obra que posem a discussió del públic, una d'aquelles produccions dramàtiques d'èxit reconegut en tots els teatres principals de Catalunya. En ella es veu el Sacerdot que compleix estrictament amb els preceptes portats a la terra per Jesucrist, atropellat per la censura de les males llengües de la societat. La noia que per desgracia és arrencada de la seva llar per a llençar-la dins al llot de la vida, també impera quelcom en *Mossèn Jaume*. El públic intel·lectual troba en l'obra literatura. El poeta, poesia. L'espectador sensació dramàtica. I la dòna, lenitiu al seu origen. Tot és sublim, doncs del seu renom ne respón la premsa catalana.»

L. L. L.

A LA PLAÇA DE CATALUNYA

— Què és això?
— Un desconcert.

Heu-se'ns-aquí altre vegada ficats en el fut-bol, altre cop entrats de plè en el noble *juego* de la còssa. La febre fut-bolera, continguda durant l'estiu torna a rebrotar amb més força que mai.

Els partits de diumenge fóren ja l'avantguarda de la temporada, *Barcelona* i *Centre Sports* de Sans jogaren un partit bastant maco. *Manresa* i *Júpiter* altre partit sinó tan maco més interessant per a els que estàn esperant amb dalit qui quedarà Campió de segona categoria. Els jupiterencs del Poble Nou ja hi tenen una cama amb el resultat del esmentat partit, mercès a la llestesa d'En Blanchart que (dit siga entre parèntesi) és el més guapo i més ben pentinat de l'equip (al Poble Nou hi té la mar de xicotes). Ara manca ficar-hi la segona cama. A veure com anirà.

En quant al *Barcelona*, després d'una preparació i reserva semi-còmiques, ens ha presentat un *team* quelcom fluixet, val a dir-ho, nosaltres que sempre diem les coses pel seu nom, hem d'apuntar que la línia devanter és la millor si En Martínez pot jugar, que els mitjos, exceptuant En Sancho, són defectuosos (si pot jugar En Torralba milloren molt, és clar!) i que a la defensa cal substituir an En Reguera. Es un xicot que ens és molt simpàtic però, noi, això de pifiar com fa ell, la veritat, no'ns agrada i pot portar-los un compromís.

En quant als xicots de Sans bons com sempre dintre la seva categoria. Per a ells s'hauria d'ampliar la primera lliga i fer-los-hi entrar. S'ho mereixen.

I ara parlem un xic del water-polo.

S'ha anat agafant tanta afició an aquest sport aquàtic que'n's sembla que l'any que vé hi hauràn empentes per a presenciar els partits. Aquest any, Déu-n'hi-dó.

Com que's gasta una pilota com al fut-bol, hi han portes i porters i jugadors que volen ficà'ls-hi a dins (la pilota) i rejerees i tot, allò resulta la mar d'emocionant i el públic s'hi entrega de plè.

Diumenge jogaren els del C. N. Barcelona i els del C. N. Atlètic i era tant l'entusiasme que's feu fosc i encara no podien guanyar ni uns ni altres, havent-se de suspendre el partit fins un altre dia.

El camp de l'aigua estava perfectament delimitat per cordes recobertes de suro i feia un goig d'allò més.

Diumenge prometem tornar-hi. Ens agrada vajar.

HIP

ESQUELLOTS

Dotze governadors civils havem patit en el terme de vuit anys.

Això sol donarà una idea de lo difícils que som de governar els barcelonins.

Però lo extraordinari és que, a pesar de tot, els Sanxos, quan se'n van, tots declaren que se'n van tan contents de Barcelona.

Ben mirat, per això, no té res d'estrany. Ja ho diu el ditxo: Barcelona és bona si la bossa sona.

I per a ells, sempre sona.

Els vaquers de Barcelona estan indignats. De quaranta vagons de forratge que tenien demanats per a alimentar a les vaques, no n'han rebut sinó quatre.

Ja veuen si va malament la qüestió dels queviures a Canprosa.

Fins els amos de les vaquerfes se queixen.

I això que són els que estan més de llet!

L'altre dijous, durant el concert de la Banda Municipal a la plaça de Catalunya, va haver-hi un terrible aldarull.

Els oients que seien a les cadires protestaven dels que estaven drets i aquests protestaven dels asseguts.

—I els músics d'En Lamote, què?—preguntaràn vostès.

Els músics varen tocar... el dos.

Cavallers, això del gas i del carbó ha arribat a un punt que fa vergonya.

Ni pagant us volen donar un grapat de brases a càl carboner.

Ni amb tots els recàrrecs us volen servir fluid les Companyies.

Aqueixos són els aventatges de la neutralitat?

No; aqueixos són els aventatges de tenir mals administradors.

Mentres les Juntes de Subsistències estiguin formades per senyors que van tips, això no anirà bé.

Un testimoni presencial ens assegura que, l'altre dia, a la processó de la Bonanova, hi anaven alguns individus amb boina vermella i fumant caliquenyos amb tot descaro.

Si aquell cèlebre Pollastre ho hagués presenciât, no hauria pogut menys d'exclamar:

—¡Como cambian los tiempos!
Però, vaja, si fumaven caliquenyos, en el pecat trobaven la penitència.

Ha sigut nomenat Governador civil de Barcelona don Eduard Sanz Escartín.
Ja'l coneixem.

Aquest número ha passat per la censura militar

Molt animat resultà enguany l'«Aplec de la Sardana», celebrat com de costum a Vallvidrera.

Totes les sardanes noves que s'executaren foren aplaudidíssimes.

L'acte catalanesc acabà amb un formidable pet de Segadors.

¡Pa que rabien!

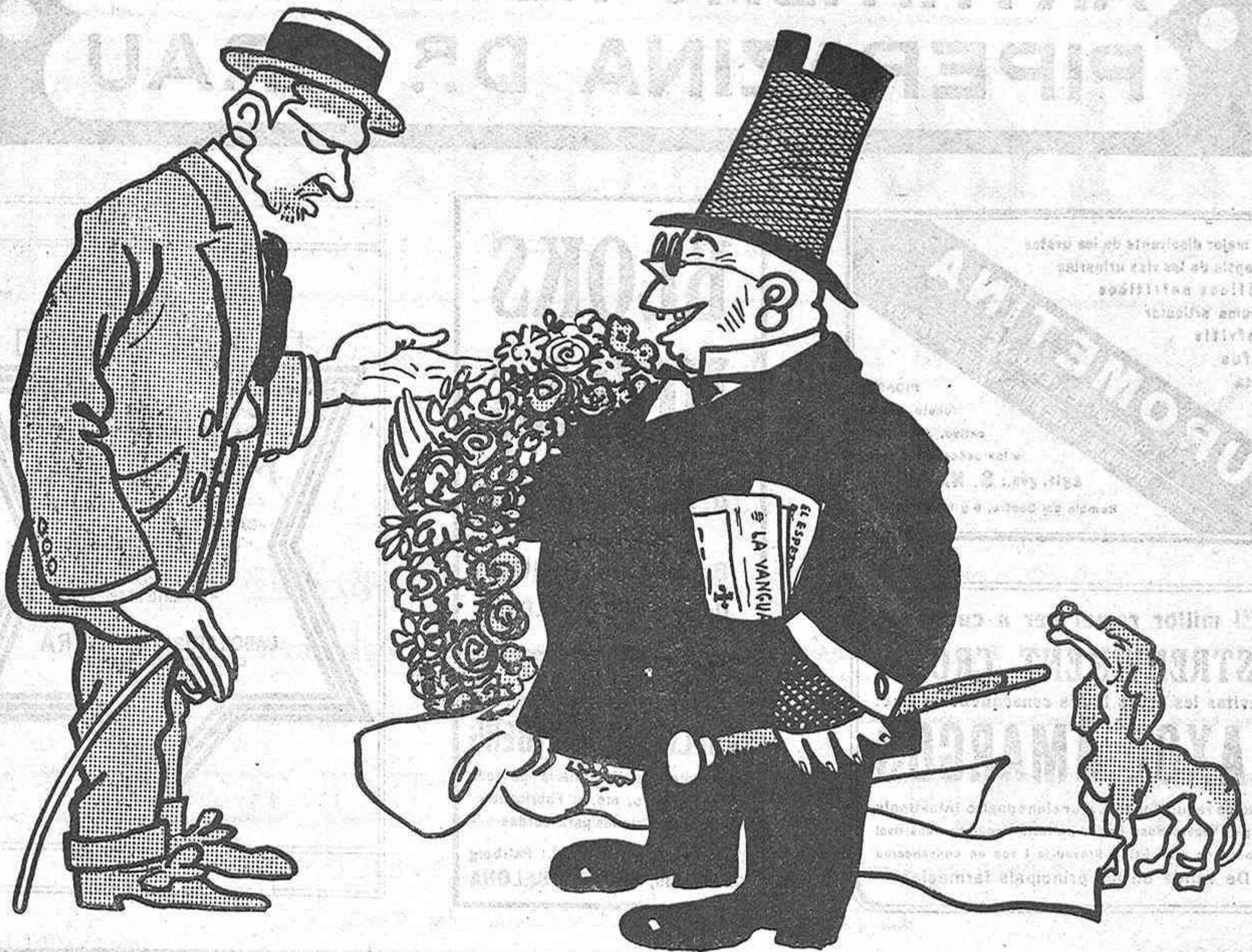
Més de 3.000 persones s'acoblaren en l'espaiós estatge catalanesc dels Dependents Autonomistes, per a celebrar la Festa de la Música popular.

Oïrem al «Orfeó Gracienc», qui baix la experta batuta del Mestre Balcells i amb molt d'acert va destriar-nos un enfilall de corrandes, totes elles exquisides; al cèlebre concertista N'Artur Laporta qui ens executà varies peces del seu ovacionat repertori; al gran actor En Ramón Tor que ens delectà amb la recitació del immortal vers de l'excels

— Calli, home, si arribarem que no podrem menjar!

— Oh, el que sento és que quan vostè hi arribarà jo ja farà estona que hi seré.

— A les víctimes?
— A la meua querida!

poeta En Joan Maragall, «La Sardana»; al tenor Viñas qui amb sa veu timbranta, va cantar-nos exquisides composicions, joies, totes, de la música popular catalana. I així mateix contribuí a la festa la coneguda orquestra «La Principal» de Cassà de la Selva que després d'acompanyar quelques composicions en el Orfeó, va fer el *clou* tocant una munió de belles sardanes que fóren puntejades pel jovent, donant, aquest, mostres de llur satisfacció.

El Consell de Ministres declarà que havia examinat la situació i que no *pudo menos* que creure-la molt satisfactoria. Realment és *lo menys que va poguer!*

En Pich alcalde de R. O.? Voto a favor. Faría molt bonic. I després, En Mir i Miró governador.

Una familia del carrer de Sant Agustí s'ha envenenat per haver menjat carn.
Ditxosos d'ells!...
No ditxosos per haver-se envenenat.
Vui dir ditxosos d'ells, que encara poden menjar carn!

A Gracia hi ha hagut enguany *quatre* (!!) Jocs Florals. Caram! Ara en molts indrets d'aquella barriada els vells poden dir. «Fa tants anys tot això eren camps». Nosaltres podrem dir als nostres nets: «Veus nen? Tot això abans eren Jocs Florals».

Seguim en estat de guerra.
El Govern no diu res d'aixecar-lo.
No diu res, però s'hi fixa!

Al «Saló Parés».
Diàleg entre artistes:
— Per cent duros has venut aquest quadro? Mal fet, home!
— Per què?
— Jo sé una persona que, només per veure'l, te n'hauria donat mil, de duros.
— Qui?
— Un cego conegut meu.

A *La Vanguardia* els hi ha sortit un cronista internacional que firma *Joe* que resulta molt divertit. No n'encerta ni una. Ens agradaria molt conèixer al incògnit *Joe*. Perquè no'l fan retratar?

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA DR GRAU

El mejor disolvente de los uratos
Aspsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinnamor: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agto. gen.: **S. NAVARRO**
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

BLOKS NOTES

a DEU cèntims

RAZAR DE LA UNIÓN

Unió, 3 BARCELONA

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

El millor remei per a curar el ESTRENYIMENT CRONIC I evitar les seves fatals conseqüències és el LAXOL AMARGOS

Preçios regulador de les funcions gastro-Intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proveu-lo i vos en convencereu
De venda en les principals farmacies

GUILLERMO PATTBERG

Importador de Maquinaria de toda
clase, Hierro, etc. :: Fabricante
de Guarniciones para Oardas

Teléfono 634 - Direc. tel.: Pattberg
Cortes, 649, ent.º BARCELONA

Bazar de la Unión

3, Carrer Unió, 3

BARCELONA

UTILS PER A ESCRIPTORI & TINTES SUPERIORS

& IMPRESIONS COMERCIALS DE TOTES MENES

LLIBRES RATLLATS & TARGETES POSTALS, etc.

CALÇATS FINS I ECONÒMICS DE TOTA MENA

LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDELLERS, 25
BARCELONA

MENSAJERO BARCELONÉS

ESCRIPTORI PÚBLIC

S'admeten cartes en llista

Repartiment de cartes, circuls,
esqueles i petits paquets

Avisant-nos per telèfon es
passen a recollir a domi-
cili, cartes i petits paquets
per a on convingui

Places del Beat Oriol
i del Pi, núm. 10

TELÈFON A 4499

ESTEVE RIERA

Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA D CANALETES 911

TELÈFON. A. 2766

BARCELONA

Refectorium

Brasserie

Pâtisseries

Grilleries

Rambla del Mig, 38-38

:: Telèfon A 4648 ::

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELÉFONO 4115

LOS GRANDES ESPAÑÓLES COSTA

Un tomo en 8.º

Pesetas 4

MUJERES (Estudio de mujer), obra póstuma de J. Dicenta. Un tomo 8.º pesetas 3'50

Ellas y ellos o Ellos y ellas, por Carmen de Burgos. Un tomo 8.º ptas. 3'50

Un año en el otro mundo, por Julio Camba. Un tomo 8.º pesetas 3

El espectador, de José Ortega Gasset. Un tomo 8.º pesetas 3'50

Memorias de una cortesana. 2 tomos en 8.º pesetas 4

LLIBRE DE LECTURA ESCOLAR

SELECCIÓ DE TREBALLS EN PROSA I EN VERS D'AUTORS CATALANS MODERNS I ANTICS

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom tela

Pesetes 3

NOVÍSSIMA

Ortografia Catalana

Vocabulari Ortogràfic

Segons les Normes de l'Institut d'Estudis Catalans i les obres i treballs dels millors filòlegs, ordenat i anotat per

A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

Pesetes 2

DICCIONARI

CATALÀ - CASTELLÀ
CASTELLÀ - CATALÀ

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom d'unes 900 planes, imprès sobre un paper finíssim i intransparent, relligat amb pegamoid.

900 planes, 2 centímetres de gruix!!!

Ptes. 10

Gramàtica elemental

DE LA

Llengua Catalana

per A. ROVIRA I VIRGILI

Un tom

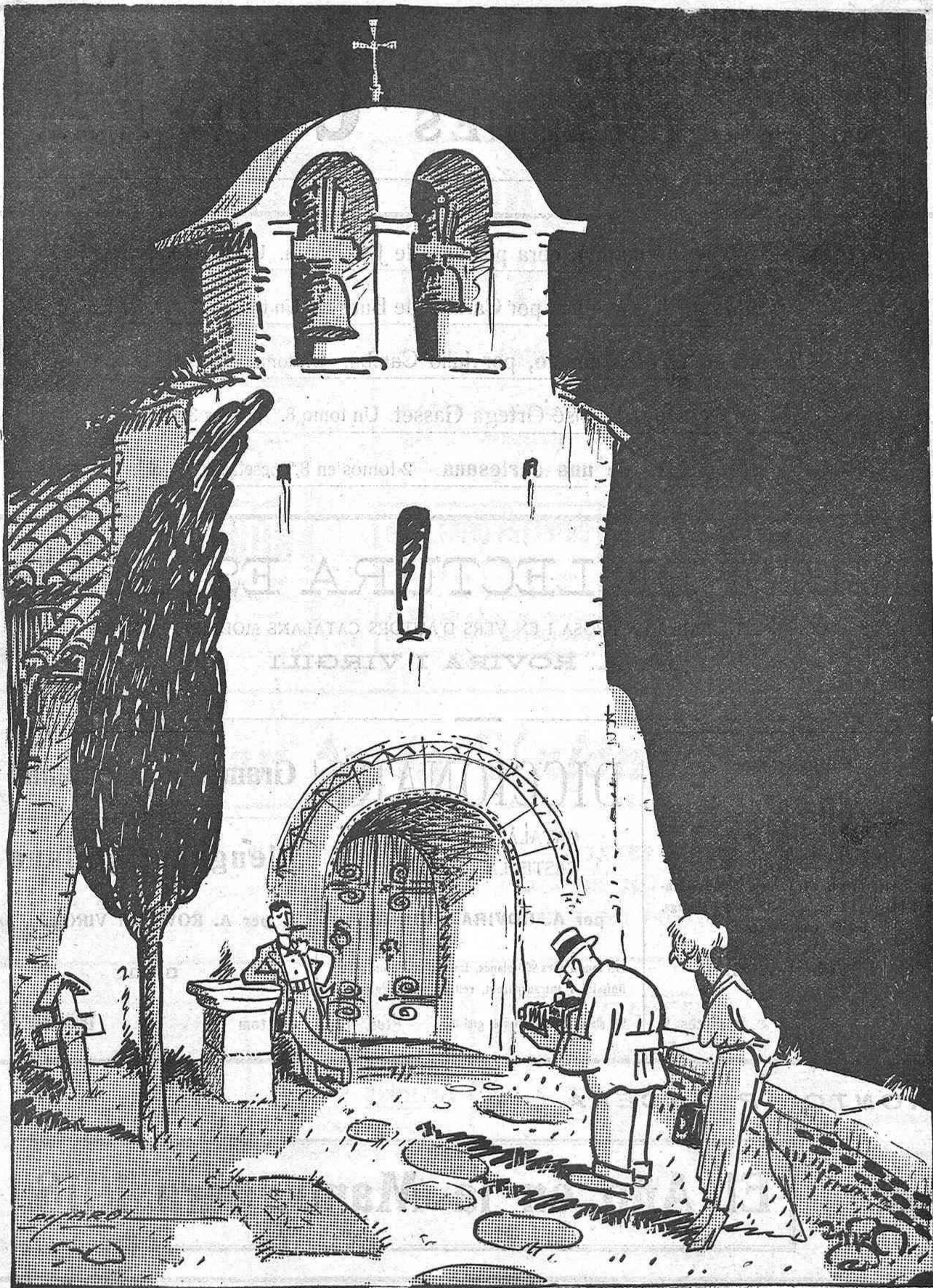
Pesetes 3

PRONTO APARECERÁ

El Año en la Mano, para 1918

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

— Fuig d'aquí, Andreuet, que'l teu pare vol treure una instantània.
— No't moguis, noi, que una ermita sense ermità resulta molt trista.